

Asia C-71/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

12.2.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Østre Landsret (Tanska)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

10.2.2020

Valittaja:

VAS Shipping ApS

Vastapuoli:

Anklagemyndigheden

S146600L-JJ

OTE

ØSTRE LANDSRETIN

PÖYTÄKIRJASTA

VÄLIPÄÄTÖS

Julistettu 10. helmikuuta 2020 Østre Landsretin 20. osastolla

--

Anklagemyndigheden (virallinen syyttäjä)

vastaan

VAS Shipping ApS

(aiemmin Sirius Shipping ApS)

--

Tässä Østre Landsretissä vireillä olevassa rikosasiaa koskevassa muutoksenhakumenettelyssä landsret päätti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan nojalla esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 49 artiklan tulkintaa koskevan ennakkoratkaisupyyntö.

A. Asiaa koskevat tosiseikat

- 1 Asiassa on kyse siitä, onko VAS Shipping ApS (aiemmin Sirius Shipping ApS) tuomittava rikosoikeudenkäynnissä ulkomaalaislain (udlændingeloven) 59 §:n 4 ja 5 momentin ja 61 §:n rikkomisesta sillä perusteella, että se on laivanisännistöyhtiön pääisäntänä sallinut alusten saapuvan Tanskassa oleviin satamiin, vaikka aluksilla on ollut ulkomaisia työntekijöitä, joilla ei ollut työlupaa eikä heitä ollut vapautettu työlupaa koskevasta vaatimuksesta.
- 2 Tanskan oikeuden mukaan perustettu rajavastuu-yhtiö VAS Shipping ApS, joka on merilain (søloven) 103 §:ssä tarkoitettu pääisäntä laivanisännistöyhtiössä, jossa on neljä muuta laivanisäntää, joista kukin on ruotsalainen osakeyhtiö (osakasvarustaja), on Østre Landsretissä syytteessä siitä, että se on **[alkup. s. 2]** neljän eri aluksen, jotka on rekisteröity Tanskan kansainväliseen alusrekisteriin (Dansk Internationalt Skibsregister, DIS), saapuessa 22.8.2010 ja 22.8.2011 välisenä aikana yli 25 kertaa Tanskassa oleviin satamiin pitänyt palveluksessaan työntekijöitä, jotka ovat olleet kolmansien maiden (eli EU:n ja ETA:n ulkopuolisten maiden) kansalaisia, vaikka näillä työntekijöillä ei ole ollut työlupaa eikä heitä ollut vapautettu työlupaa koskevasta vaatimuksesta ulkomaalaislain 14 §:n mukaisesti.
- 3 VAS Shipping ApS on ruotsalaisen yhtiön Sirius Rederi AB:n kokonaan omistama yhtiö, joka on rekisteröity – Tanskassa. Yhtiö on perustettu 16.3.2010, ja sitä hallinnoi Ruotsissa asuva johtaja ja kolme hallituksen jäsentä, joista kaksi asuu Tanskassa. Esitetyn selvityksen mukaan kaikki yhtiön hallituksen kokoukset pidettiin Tanskassa, ja kaikki laivanisäntien kokoukset on pidetty Tanskassa sen jälkeen, kun ne neljä alusta, joista asiassa on kyse, oli rekisteröity DIS:ään.
- 4 Neljä laivanisännistöyhtiötä, jotka muodostuvat Ruotsissa kotipaikan omaavista laivanisännistä (osakeyhtiöistä), ovat päättäneet harjoittaa varustamotoimintaa Tanskassa ilmoittamalla asiaan liittyvät neljä alusta rekisteröitäviksi DIS:ään ja nimeämällä Tanskassa rekisteröidyn rajavastuu-yhtiön VAS Shipping ApS:n pääisännäksi, joten tällä yhtiöllä on merilain 104 §:n nojalla lakisääteinen oikeus tehdä kaikkia varustamon toimintaan tavanomaisesti liittyviä oikeustoimia. Nämä neljä alusta ovat siten laivanisäntien väline taloudellisen toiminnan harjoittamiseen Tanskassa, joten DIS:ään rekisteröintiä ei voida erottaa sijoittautumisvapauden käytöstä, ks. asia C-221/89, Factortame ym.

- 5 VAS Shipping ApS on ilmoittanut, että yksikään miehistöön kuuluva, joka on kolmannen maan kansalainen, ei poistu alukselta missään vaiheessa aluksen ollessa Tanskassa sijaitsevassa satamassa ja kaikki maalla tehtävät työt suorittaa saapumissataman palveluksessa oleva tanskalainen maahenkilöstö.
- 6 Asiaa koskevat tosiseikat, kuten neljällä aluksella olevien kolmansien maiden kansalaisten lukumäärä, heidän läsnäolonsa ajanjakso ja se, kuinka monta kertaa asianomaiset alukset ovat käyneet Tanskassa olevissa satamissa, ovat riidanalaisia.

B. Asian käsittelyn tähänastiset vaiheet

[alkup. s. 3]

- 7 Retten i Odense (Odensen alioikeus) julisti asiassa tuomion ensimmäisenä oikeusasteena 4.5.2018 ja tuomitsi VAS Shipping ApS:n 1 500 000 Tanskan kruunun sakkorangaistukseen. Alioikeus katsoi, että VAS Shipping ApS oli rikkonut ulkomaalaislain säännöksiä ja että ulkomaalaislain säännökset merkitsivät SEUT 49 ja SEUT 54 artiklassa tarkoitetun sijoittautumisvapauden rajoitusta mutta rajoitukset olivat perusteltavissa yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä eikä rajoituksella ylitetty sitä, mikä on tarpeen. Retten i Odensen perusteluista ilmenee seuraavaa:

”On katsottava, että asiassa kyseessä olevana ajankohtana alusten saapumista Tanskaan koskevat ulkomaalaislain säännökset olivat sellaiset, että alukset, joilla oli ulkomaista miehistöä, jolla ei ollut työlupaa, saivat saapua Tanskassa olevaan satamaan 25 kertaa vuodessa toukokuusta 2015 lähtien, kuitenkin 28 kertaa vuodessa sillä edellytyksellä, että kolmen saapumiskerran yksinomaisten tarkoituksena on ollut aluksen telakointi. Syytteessä tarkoitetuilla neljällä aluksella oli töissä ulkomaiden kansalaisia, joilla ei ollut työlupaa syytteessä tarkoitettuna ajankohtana. Säännöksiä sovellettiin siten, että merkitystä oli vain alusten saapumisella. Asianomaisilla ulkomaalaisilla olisi pitänyt olla työlupa silloin, kun he olivat aluksella sen saapuessa Tanskassa olevaan satamaan 26:n tai vastaavasti 29. kerran. Näin ollen näitä aluksia oli 26. tai vastaavasti 29. kerrasta lähtien pidettävä aluksina, joista on tullut tanskalainen työpaikka, jolla tarvitaan työlupa.

Sirius Shipping ApS oli näiden neljän aluksen pääisäntä, ja sillä oli 22.8.2010 ja 22.8.2011 välisenä aikana oikeus saapua Tanskassa olevaan satamaan vain 25 kertaa, koska yhtiö oli ottanut palvelukseensa ulkomaisia työntekijöitä, joilla ei ole ollut työlupaa kyseisillä aluksilla työskentelyä varten. Asiassa on selvitetty, että tämän ajanjakson aikana alukset ovat saapuneet Tanskassa oleviin satamiin yli 25 kertaa.

Todistaja Jan Anker antoi AIS-järjestelmää koskevia selvityksiä, ja alioikeus katsoi tämän selvityksen täsmäävän alusten tekemien rekisteröintien kanssa. AIS-järjestelmää on pidettävä kattavana ja paljon varmempana kuin Lloydin

alusrekisteriä. Siltä osin kuin näiden kahden välillä on eroavuuksia, alioikeus katsoi voivansa pitää AIS-järjestelmää näyttönä aluksen sijainnista myös sen vuoksi, että vastaajalla olisi ollut mahdollisuus esittää vastaanäyttönä lokikirjoja tai omia tallenteita, mutta niin ei ole tehty. Vastaaja ei ole myöskään osoittanut, että satamiin saapumisten joukossa olisi ollut telakointeja, mistä olisi voitu esittää asiakirjanäyttö tai mikä olisi voitu tehdä todennäköiseksi laskujen ja lokikirjojen avulla.

Alukset ovat olleet rekisteröityjä Tanskassa, ja Sirius Shipping ApS:n on katsottava liikennöineen niillä, ja alukset ovat purjehtineet Tanskan lipun alla ja niiden kotipaikka on siten ollut Tanska myös laivanisännistöyhtiön yhtiösopimuksen perusteella, joka on esitetty Lotus-aluksen osalta ja joka asianajaja Ringstedin lausuman mukaan oli todennäköisesti samansisältöinen kuin muita aluksia koskevat laivanisännistöyhtiöiden yhtiösopimukset. Näin ollen on katsottava, että nämä alukset ovat liikennöineet Tanskassa ja että Sirius Shipping -yhtiö on ollut aluksilla olleiden työntekijöiden työnantaja ja palkanmaksaja. Syyte on sen vuoksi perustellusti kohdistettu Sirius Shipping ApS:ään, joka on siten oikea vastaaja asiassa. Yhtiö on siten ollut velvollinen noudattamaan asiassa sovellettavaa Tanskan lainsäädäntöä.

Miehistöluetteloissa on osoitettu olleen vähäisiä virheitä, jotka ovat todennäköisesti tapahtuneet miehistöön kuuluvien henkilöiden nimiä luetteloon kirjattaessa, koska luetteloiden laatiminen on ollut ihmisen tekemää työtä. Asiassa on suurimmaksi osaksi selvitetty [alkup. s. 4], että nämä luettelot ovat oikeansisältöisiä ja että varustamo on siten rikkonut asiassa sovellettavia sääntöjä.

Voidaan pitää riidattomana, että asiaa koskevat ulkomaalaislain säännökset ja niihin liittyvät asetukset merkitsevät rajoitusta ulkomaisille yhtiöille, jotka haluavat sijoittautua Tanskaan, ja ovat siten SEUT 49 ja SEUT 54 artiklassa tarkoitetun sijoittautumisvapauden rajoitus. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kehityksen perusteella voidaan katsoa, että sijoittautumisvapauden rajoitukset, joita sovelletaan ilman kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, voivat olla perusteltavissa yleisen edun mukaisista pakottavista syistä, jos niillä voidaan taata tavoitellun päämäärän toteutuminen ja jos niillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisen päämäärän saavuttamiseksi. Kun otetaan huomioon se, että kolmansien maiden miehistöä koskevien ulkomaalaislain säännösten antamisen taustalla ja perusteena on ollut tarve välttää Tanskan työmarkkinoiden heikentämistä sillä, että filippiiniläinen työvoima palkkatason vuoksi syrjäyttäisi kilpailussa tanskalaisen työvoiman, sen voidaan katsoa olevan yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä perusteltu ja oikeasuhteinen rajoitus, jolla ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Työlupaa koskeva vaatimus on tehokas keino varmistaa työmarkkinoiden vakaus ja välttää siten häiriöt kansallisilla työmarkkinoilla. Näillä perusteilla alioikeus on katsonut, että rajoitukset ovat laillisia eikä ennakkoratkaisukysymyksen esittämiseen Euroopan unionin tuomioistuimelle ole aihetta.

Se, että syyttäjän on osoitettava, että on ollut perusteltua asettaa rajoituksia unionin oikeuteen perustuville vapauksille, ei ole omiaan kyseenalaistamaan edellä esitettyjä toteamuksia, jotka koskevat näiden rajoitusten taustaa.

Käsiteltävänä olevassa asiassa on olemassa rangaistuksen mittaamiseen vaikuttavia raskauttavia seikkoja. Ulkomaiset merimiehet saavat pienempää palkkaa kuin tanskalaiset merimiehet, eli näin saadaan taloudellista etua. On katsottava, että rikos on ollut tahallinen ja että se on tehty käyttäen useita aluksia ja että asianomaisilla ulkomaalaisilla ei ole ollut oikeutta oleskella Tanskassa. On kuitenkin jossain määrin epävarmaa, kuinka monta merimiestä aluksilla on ollut ja missä määrin nämä alukset ovat saapuneet Tanskassa olevaan satamaan. Lisäksi on katsottava, että asian käsittelyn kesto on ollut äärimmäisen pitkä, kun otetaan huomioon asian monimutkaisuus ja asiaan liittyviä unionin oikeuden ongelmia koskeva kysymyksenasettelu, eri yhtiöiden hallitusten, syyttäjän ja vastaajien asianajajan välinen yhteydenpito ja lopuksi asianajaja Ringstedin asemaa asian käsittelyssä koskeva kantelu.

Kokonaisarvioinnin perusteella sakon asianmukaiseksi määräksi voidaan ulkomaalaislain 59 §:n 4 ja 5 momentin ja 61 §:n nojalla vahvistaa 1 500 000 kruunua.”

C. Unionin oikeussäännöt

- 8 Käsiteltävässä asiassa merkitykselliset unionin oikeuden säännöt ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 49, 52 ja 54 artikla.

D. Tanskan oikeussäännöt

[alkup. s. 5]

- 9 Asiaa koskevissa tuolloin voimassa olleissa 18.8.2010 annetun ulkomaalaislain nro 1061 13, 14, 59 ja 61 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”13 §. Ulkomaalaisella, joka aikoo Tanskassa tehdä palkattua tai palkatonta työtä, harjoittaa itsenäistä elinkeinotoimintaa taikka suorittaa palveluja vastiketta vastaan tai vastikkeettomasti, on oltava työlupa. Työlupa vaaditaan myös työskentelyyn tanskalaisella aluksella tai ilma-aluksella, joka reittiliikenteessä tai muutoin säännöllisesti saapuu Tanskassa olevaan satamaan tai Tanskassa olevalle lentoasemalle. Tällöin sovelletaan kuitenkin, mitä 14 §:ssä säädetään.

2 momentti. Pakolaisista, maahanmuuttajista ja kotouttamisesta vastaava ministeri antaa tarkemmat määräykset siitä, missä tapauksissa työlupa vaaditaan työskentelyyn aluemerellä tai mannerjalustalla.”

”14 §. Työlupaa koskevasta vaatimuksesta vapautetaan seuraavat ulkomaalaiset:

- 1) Ulkomaalaiset, jotka ovat 1 §:ssä tarkoitettuja muun pohjoismaan kansalaisia.
- 2) Ulkomaalaiset, joihin sovelletaan 2 ja 6 §:n mukaisesti unionin lainsäädäntöä.
- 3) Ulkomaalaiset, joilla on pysyvä oleskelulupa.
- 4) Ulkomaalaiset, joilla on 7, 8, 9, 9 b, 9 d tai 9 e §:ssä tarkoitettu oleskelulupa.
- 5) Ulkomaalaiset, joilla on 9 c §:n 1 momentissa tarkoitettu oleskelulupa, jos tällä luvalla on välittömästi jatkettu 9 b §:ssä tarkoitettua oleskelulupaa.
- 6) Ulkomaalaiset, joilla on 9 c §:ssä tarkoitettu oleskelulupa, jos lupa on myönnetty ulkomaalaiselle, joka on hakenut 7 §:ssä tarkoitettua oleskelulupaa.
- 7) Ulkomaalaiset, joilla on 9 c §:n 1 momentissa tarkoitettu oleskelulupa, jos lupa on myönnetty ulkomaalaisen ja Tanskassa asuvan henkilön välisen perhesiteen perusteella.
- 8) Ulkomaalaiset, joilla on 9 c §:n 4 momentissa tarkoitettu oleskelulupa, jos työllä on luonnollinen yhteys ulkomaalaisen oleskeluun Tanskassa tällä oleskeluperusteella.

2 momentti. Pakolaisista, maahanmuuttajista ja kotouttamisesta vastaava ministeri voi määrätä muiden ulkomaalaisten vapauttamisesta työlupaa koskevasta vaatimuksesta.”

”59 §.

--

4 momentti. Joka ottaa palvelukseen ulkomaalaisen, jolla ei ole vaadittavaa työlupaa, tai ottaa hänet palvelukseen työluvassa vahvistettujen ehtojen vastaisesti, on tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

5 momentti. Rangaistusta 5 momentin mukaisesti mitattaessa on pidettävä koventamisperusteena sitä, että rikos on tehty tahallisesti tai törkeästi tuottamuksesta, että rikoksella on saatu tai tavoiteltu taloudellista etua rikosentekijälle tai muille taikka että ulkomaalaisella ei ole oikeutta oleskella Tanskassa.”

”61 §. Yhtiöt (oikeushenkilöt) voidaan tuomita rangaistusvastuuseen rikoslain 5 luvun säännösten mukaisesti.”

- 10 Syytteen nostamisen perusteena olevien seikkojen ajankohtana voimassa olleen ulkomaalaisten maahantulosta 22.3.2010 annetun asetuksen nro 270

(bekendtgørelse nr. 270 af 22. marts 2010 om udlændinges adgang her til landet, jäljempänä ulkomaalaisasetus) 33 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”33 §. Työlupaa koskevasta vaatimuksesta vapautetaan seuraavat ulkomaalaiset:

--

[alkup. s. 6]

4) Henkilökunta kansainvälisessä liikenteessä olevalla tanskalaisella lastialuksella, joka saapuu Tanskassa olevaan satamaan enintään 25 kertaa minä tahansa yhden vuoden pituisena ajanjaksona kalenterivuodesta riippumatta, vaikka työskentelyyn muutoin vaadittaisiin työlupa ulkomaalaislain 13 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti.

--”

- 11 Kuten edellä todetusta ilmenee, ulkomaalaislain 14 §:n 1 momentissa luetellaan useita ulkomaalaisten ryhmiä, jotka on vapautettu saman lain 13 §:n 1 momentissa säädetystä työlupaa koskevasta vaatimuksesta. Rikoksen tekoaikana säännöstä täydennettiin ulkomaalaisasetuksen 33 §:llä, jossa niin ikään mainitaan useita ulkomaalaisten ryhmiä, jotka on vapautettu työlupaa koskevasta vaatimuksesta, muun muassa 33 §:n 4 kohdassa mainittu ryhmä.
- 12 Ulkomaalaisasetuksen 33 §:n 4 kohdassa täsmennetään ulkomaalaislain 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ”säännöllisyyttä” koskevaa kriteeriä siten, että työlupa vaaditaan ainoastaan, jos tanskalainen alus saapuu Tanskassa olevaan satamaan yli 25 kertaa yhden vuoden pituisena jatkuvasti taaksepäin laskettuna ajanjaksona.
- 13 Merilain (søloven, viimeksi 17.12.2018 annettu laki nro 1505) 103 ja 104 §:ssä säädetään seuraavaa:

”103 §. Alukselle, jonka omistajat ovat laivanisäntiä, on valittava pääisäntä.

2 momentti. Pääisännäksi voidaan valita henkilö, osakeyhtiö tai vastaava yhtiö, joka täyttää 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tai vastaavasti 3 kohdassa säädetyt edellytykset.”

”104 §. Pääisännällä on asemansa perusteella oikeus tehdä kolmansien osapuolten kanssa kaikkia varustamon toimintaan tavanomaisesti liittyviä oikeustoimia. Pääisäntä voi siten ottaa palvelukseen ja erottaa aluksen päällikön sekä antaa hänelle määräyksiä, tehdä tavanomaisia vakuutus sopimuksia ja vastaanottaa rahaa laivanvarustamolle tarkoitettujen maksujen suorituksena. Pääisäntä ei saa ilman erityistä valtuutusta luovuttaa tai pantata alusta taikka rahdata alusta toiselle vuotta pidemmäksi ajaksi.”

- 14 Syytteen nostamisen perusteena olevien seikkojen ajankohtana voimassa olleet Tanskan kansainvälisen alusrekisterin säännöt sisältyivät 11.4.1997 annettuun lakiin nro 273, sellaisena kuin se oli muutettuna 31.5.2000 annetulla lailla nro 460, 7.6.2006 annetulla lailla nro 526 ja 24.3.2009 annetulla lailla nro 214, ja ne olivat seuraavansisältöiset:

”10 §. Työehtosopimuksissa, jotka koskevat tähän rekisteriin merkittyjen alusten työntekijöiden palkka- ja työehtoja, on nimenomaisesti mainittava, että niitä sovelletaan ainoastaan tällaiseen työhön.

2 momentti. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tanskalaisen ammattijärjestön tekemiä työehtosopimuksia voidaan soveltaa ainoastaan henkilöihin, jotka asuvat Tanskassa [alkup. s. 7] tai jotka on unionin oikeuden tai muiden kansainvälisten sitoumusten nojalla rinnastettava henkilöihin, joiden katsotaan asuvan Tanskassa.

3 momentti. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja ulkomaisen ammattijärjestön tekemiä työehtosopimuksia voidaan soveltaa vain henkilöihin, jotka ovat kyseisen järjestön jäseniä, tai henkilöihin, jotka ovat sen maan kansalaisia, johon kyseinen ammattijärjestö on sijoittautunut, jos he eivät ole jonkin muun sellaisen järjestön jäseniä, jonka kanssa on tehty 1 momentissa tarkoitettu sopimus.

4 momentti. Työoikeutta koskevaa lakia [lov om arbejdsretten] sovelletaan myös riita-asioihin, joissa ulkomainen ammattijärjestö on asianosaisena.”

- 15 Syytteen nostamisen perusteena olevien seikkojen ajankohtana voimassa olleet viisumisäännökset olivat 22.3.2010 annetussa ulkomaalaisasetuksessa nro 270. Kyseisen asetuksen 13, 16 ja 19 §:ssä säädettiin muun muassa seuraavaa:

”13 §. Ulkomaalaisilla on oltava heidän passiinsa tai muuhun matkustusasiakirjaan merkitty maahantulolupa (viisumi), jollei heitä ole vapautettu viisumivellisuudesta 14 §:n mukaisesti.”

”16 §. Yhtenäinen viisumi, joka on voimassa kaikissa Schengen-valtioissa, voidaan myöntää ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) Hakijalla on voimassa oleva passi tai muu matkustusasiakirja, joka oikeuttaa matkustamaan Tanskaan ja muihin Schengen-valtioihin. Jos passi oikeuttaa matkustamaan vain johonkin tai joihinkin Schengen-valtioihin, viisumi on voimassa vain kyseisen valtion tai kyseisten valtioiden alueella. Passissa ei saa olla merkintää, jonka mukaan passi ei oikeuta palaamaan sen myöntäneeseen valtioon, eikä tällaista seikkaa saa olla muutenkaan tiedossa.
- 2) Hakijalla on toimeentuloon tarvittavat varat, kun otetaan huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto Schengen-valtioissa että paluu kotimaahan tai asuinmaahan tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsyinsä on varmistettu, tai hän pystyy laillisesti hankkimaan nämä varat.

- 3) Jollei erityisistä syistä muuta johdu, hakijalla on matkavakuutus, joka kattaa lääketieteellisistä syistä kotimaahan palauttamisesta, kuolemasta, hätätilanteessa annettavasta sairaanhoidosta ja/tai hätätilanteessa annettavasta sairaalahoidosta suunnitellun oleskelun aikana mahdollisesti aiheutuvat kulut. Matkavakuutus on voimassa kaikissa Schengen-valtioissa, ja se on voimassa suunnitellun oleskelun tai kauttakulun koko kestoajan. Vakuutusturvan vähimmäismäärä on 30 000 euroa. Kun viisumia haetaan useampaan kuin kahteen maahantuloon Schengen-valtioissa, on riittävää, että matkavakuutus kattaa suunnitellun ensimmäisen Schengen-valtioon saapumisen ja niissä oleskelun ajanjakson. Näissä tapauksissa hakijan on allekirjoitettava hakemuslomakkeessa oleva ilmoitus, jonka mukaan hän on tietoinen siitä, että hänellä on oltava matkasairausvakuutus myös myöhempiä maahantulo- ja oleskelukertoja varten Schengen-valtioissa.

--”

”19 §. --

--

[alkup. s. 8]

5 momentti. Ulkomaalaisvirasto [Udlændingesservice] voi myöntää paluumatkaan oikeuttavan matkustusasiakirjan Tanskassa laillisesti oleskelevalle ulkomaalaiselle.

6 momentti. Poliisi voi ulkomaalaisviraston antaman valtuutuksen mukaisesti erityistapauksissa myöntää rajalla viisumin, joka oikeuttaa yhteen maahantuloon ja siihen liittyvään enintään 15 päivän oleskeluun, tai 4 momentin 1 kohdassa tarkoitetun kauttakulkuviisumin. Tällöin sovelletaan vastaavasti 4 momentin 2 ja 3 kohtaa. Kyseisessä 1 kohdassa tarkoitettua viisumia ei voida myöntää, jos ulkomaalainen on merkitty Schengenin tietojärjestelmään ei-toivotuksi henkilöksi tai jos hänen maahantulonsa Tanskaan on kielletty. Poliisi voi ulkomaalaisviraston antaman valtuutuksen mukaisesti erityistapauksissa myöntää 5 momentissa tarkoitetun paluumatkaan oikeuttavan matkustusasiakirjan.”

- 16 Kauttakulkumatkalla oleville viisumivelvollisille merimiehille rajalla myönnettävästä viisumista 10.8.2010 annetun yleiskirjeen (cirkulare nr. 70 af 10. august 2010 om udstedelse af visum ved grænsen til visumpligtige sømænd i transit) 10 ja 11 §:ssä on kuvattu säännöt viisumin myöntämisestä merimiehille. Näissä säännöissä säädetään muun muassa seuraavaa:

”10 §. Jos merimies eroaa palveluksestaan aluksella, joka on saapunut tai jonka odotetaan saapuvan Tanskassa olevaan satamaan, Schengen-alueella sijaitsevan ulkorajan ylittämiseen sovelletaan seuraavaa menettelyä, jos merimiehellä on oltava viisumi hänen poistuessaan miehistöstä:

- 1) Varustamo tai välittäjä ilmoittaa sen poliisipiirin poliisiviranomaiselle, jonka alueella saapumissatama sijaitsee, viisumivelvollisen merimiehen poistuvan miehistöstä saapumissatamassa ja ylittävän sen jälkeen Schengen-alueella sijaitsevan ulkorajan. – –
- 2) Sen poliisipiirin poliisiviranomaisen, jonka alueella saapumissatama sijaitsee, on varmistettava mahdollisimman nopeasti ja mahdollisuuksien mukaan varustamon tai välittäjän toimittamien tietojen todenperäisyys ja 5 §:ssä tarkoitettujen edellytysten täyttyminen. Näiden seikkojen tutkimisen yhteydessä poliisi tarkistaa merimiehen matkareitin Schengen-alueella.

– –”

”11 §. Jos merimies eroaa palveluksesta aluksella, joka on saapunut tai jonka odotetaan saapuvan Tanskassa olevaan satamaan, ja menee palvelukseen toiselle alukselle, joka on Schengen-alueella sijaitsevassa toisessa satamassa, sovelletaan seuraavaa menettelyä, jos merimiehellä on oltava viisumi hänen poistuessaan miehistöstä:

- 1) Varustamo tai välittäjä ilmoittaa sen poliisipiirin poliisiviranomaiselle, jonka alueella saapumissatama, jossa merimies eroaa miehistöstä siirtyäkseen toisessa Schengen-alueella sijaitsevassa satamassa olevan toisen aluksen palvelukseen, sijaitsee, – –
- 2) Sen poliisipiirin poliisiviranomaisen, jonka alueella saapumissatama sijaitsee, on varmistettava mahdollisimman nopeasti ja mahdollisuuksien mukaan varustamon tai välittäjän toimittamien tietojen todenperäisyys ja 5 §:ssä tarkoitettujen edellytysten täyttyminen. Näiden seikkojen tutkimisen yhteydessä poliisi tarkistaa merimiehen matkareitin Schengen-alueella.
- 3) Sen poliisipiirin poliisiviranomaisen, jonka alueella saapumissatama sijaitsee, on puhelimitse, faksitse, sähköpostitse tai muulla tavoin pyydettävä sen sataman rajavalvontaviranomaisia, missä merimies otetaan palvelukseen toiselle alukselle, tarkistamaan, että alus, jolle merimies otetaan palvelukseen, on saapunut tai sen odotetaan saapuvan. Schengen-alueen ulkorajoille sijoitettujen rajavalvontaviranomaisten telekopionumeroita ja muita yhteystietoja koskevat tiedot, jotka pidetään jatkuvasti ajan tasalla, ovat saatavilla poliisin intranetsivustolla.

– –”

[alkup. s. 9]

E. Unionin oikeutta koskevat tulkinnanvaraiset kysymykset ja asianosaisten lausumat

Unionin oikeutta koskevat tulkinnanvaraiset kysymykset

- 17 SEUT 49 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle (pääasiallinen sijoittautuminen), ovat kiellettyjä. Myös kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä (toissijainen sijoittautuminen). Jollei pääomien vapaata liikkuvuutta koskevista määräyksistä muuta johdu, sijoittautumisvapauteen kuuluu SEUT 49 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti 54 artiklassa tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia, ks. esim. asia C-212/97, Centros, tuomion 19 kohta ja asia C-170/05, Denkavit Internationaal ja Denkavit France, tuomion 20 kohta.
- 18 Sijoittautumisvapaus koskee SEUT 54 artiklan 1 kohdan mukaan i) jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettuja yhtiöitä, ii) joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella.
- 19 Kyseiset yhtiöt rinnastetaan sijoittautumista (ja palveluja) koskevan luvun määräyksiä sovellettaessa henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltioiden kansalaisia.
- 20 SEUT 54 artiklassa tarkoitettu yhtiö voi siten perustaa toisiin jäsenvaltioihin kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä tai tytäryhtiöitä taikka harjoittaa muuta sivutoimipaikkaa ilman, että lähtöjäsenvaltio tai vastaanottava jäsenvaltio voisivat rajoittaa niiden pääsyä sinne.
- 21 SEUT 49 artiklassa tarkoitettua sijoittautumisen käsitettä ei ole määritelty perussopimuksessa, mutta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sillä tarkoitetaan taloudellisen toiminnan tosiasiallista harjoittamista toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta käsin määräämättömän ajan; ks. esim. asia C-161/07, komissio v. Itävalta, tuomion 27 kohta ja asia C-221/89, Factortame ym., tuomion 20 kohta. Viimeksi mainitussa asiassa katsottiin myös, että aluksen rekisteröintiin ei välttämättä sisälly perustamissopimuksessa tarkoitettua sijoittautumista, erityisesti kun alusta ei käytetä **[alkup. s. 10]** taloudellisen toiminnan harjoittamiseen tai kun rekisteröintihakemuksen tekee sellainen henkilö tai kun se tehdään sellaisen henkilön lukuun, joka ei ole sijoittautunut eikä aio sijoittautua kyseiseen jäsenvaltioon. Tuomiossa huomautettiin kuitenkin tämän jälkeen, että jos alus on sellaisen taloudellisen toiminnan harjoittamisen väline, johon liittyy kiinteä toimipaikka kysymyksessä olevassa jäsenvaltiossa, aluksen rekisteröintiä ei voida erottaa sijoittautumisvapauden käyttämisestä, ks. asia C-221/89, Factortame ym., tuomion 21 ja 22 kohta.

- 22 Asianosaiset eivät ole kiistäneet sitä, että ulkomaalaislain 13 §:n 1 momentissa, luettuna yhdessä ulkomaalaisasetuksen 33 §:n 4 kohdan kanssa, säädetty työlupaa koskeva vaatimus voi olla SEUT 49 artiklassa tarkoitettu sijoittautumisvapauden rajoitus.
- 23 Pyrkimyksellä varmistaa työmarkkinoiden vakaus ja siten estää niiden häiriöt voidaan lähtökohtaisesti perustella vapaan liikkuvuuden rajoituksia, ks. asia C-18/17, Danieli C. Officine Meccaniche SpA, tuomio 14.11.2018.

Virallisen syyttäjän lausumat

- 24 Ulkomaalaislain 13 §:n 1 momentin ja ulkomaalaisasetuksen 33 §:n 4 kohdan säännökset yhdessä luettuina muodostavat sijoittautumisvapauden syrjimättömän rajoituksen, koska niillä pyritään turvaamaan työmarkkinoiden vakaus ja siten estämään niiden häiriöt.
- 25 Tanskan lainsäädäntö on oikeasuhteinen eli sellainen, että sillä voidaan taata sillä tavoitellun päämäärän toteutuminen, eikä sillä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi. Syyttäjä katsoo siis, että sijoittautumisvapauden rajoitus on unionin oikeuden mukainen.

VAS Shipping ApS:n lausumat

- 26 Työlupaa koskeva vaatimus ei ole tarpeen pakottavan yleisen edun turvaamiseksi, kuten työmarkkinoiden vakauden turvaamiseksi ja siten niiden häiriintymisen estämiseksi. Sirius Shipping ApS katsoo näin ollen, että käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva Tanskan säännöstö on unionin oikeuden vastainen.
- 27 Näillä säännöksillä ei voida taata työmarkkinoiden vakautta. Tämä johtuu muun muassa siitä, 1) että säännöstö ei koske muiden maiden alusrekistereihin rekisteröityjä aluksia, 2) että miehistöllä on kaikissa tapauksissa oltava työlupa satama-alueella [alkup. s. 11] tai muualla Tanskan maa-alueella työskentelyyn, 3) että säännöstö ei estä sitä, että kolmannen maan kansalainen saapuu Tanskassa olevaan satamaan yli 25 kertaa, koska vain sillä on merkitystä, kuinka monta kertaa kyseessä oleva alus saapuu Tanskassa olevaan satamaan, ja 4) että Tanskan viisumisäännöt turvaavat tarvittavassa laajuudessa työmarkkinoiden vakautta koskevan edun, johon asiassa on vedottu.
- 28 Tanskan lainsäädäntö on yhtäältä soveltamisalaltaan suppea ja toisaalta se on erittäin rajoittava laivanvarustajille, joiden on pakko muuttaa työhönottopolitiikkansa.

F. Østre Landsretin kysymysten tausta

- 29 Unionin tuomioistuin on useissa tuomioissa ottanut kantaa seikkoihin, jotka on otettava EUT-sopimuksen määräysten mukaan huomioon arvioitaessa rajoituksia, jotka kohdistuvat työnantajan oikeuteen valita vapaasti työntekijät.
- 30 Kyseinen oikeuskäytäntö koskee kuitenkin erityisesti rajoitusten suhdetta palveluja koskeviin määräyksiin. Euroopan unionin tuomioistuimen tähänastisissa ratkaisuissa ei näin ollen ole täsmällisiä ohjeita siitä, miten kyseessä olevan Tanskan säännösten ja sijoittautumisoikeutta koskevan SEUT 49 artiklan välistä suhdetta on arvioitava.
- 31 Østre Landsret katsoo näin ollen, että jotta se voisi ratkaista nyt käsiteltävän asian, on tarpeen saada kannanotto siihen, onko SEUT 49 artikla esteenä Tanskan sääntöjen kaltaisille säännöille, joiden mukaan kolmansien maiden kansalaisilta vaaditaan työlupa, kun he työskentelevät Tanskan lipun alla purjehtivilla aluksilla, joiden omistajat ovat laivanisäntiä, jotka ovat Euroopan unionin toisen jäsenvaltion kansalaisia.
- 32 Tässä tilanteessa Østre Landsret on päättänyt lykätä rikosasiassa tehdyn valituksen käsittelyä ennakkoratkaisupyynnön esittämiseksi Euroopan unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla.
- 33 Näillä perusteilla Euroopan unionin tuomioistuinta pyydetään vastaamaan jäljempänä mainittuun kysymykseen.

Näillä perusteilla

[alkup. s. 12]

Østre Landsret pyytää unionin tuomioistuinta vastaamaan seuraavaan ennakkoratkaisukysymykseen:

Kysymys 1

Onko SEUT 49 artikla esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tämän jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella, jonka omistaja on laivanisäntä, joka on Euroopan unionin toisen jäsenvaltion kansalainen, työskentelevillä miehistön jäsenillä, jotka ovat kolmansien maiden kansalaisia, on oltava työlupa, paitsi jos alus saapuu jäsenvaltion satamaan enintään 25 kertaa minä tahansa yhden vuoden pituisena ajanjaksona?

(allekirj.)

--